

ípusvizsgáló (Az Isztambul-, illetőleg a Malomba-típusú helynévkölcsönzés kérdéséhez. 221—50; Az Amadéfalva > Madéfalva-féle névalakulás kora, 174—7) és számos helynévetimológiát tartalmazó (Lakság. 197—9; Ökörítő. 202—7; Ravaszlik. 208—9; stb.).

Természetesen mindenki tudja, hogy SZABÓ T. ATTILA Válogatott tanulmányainak és cikkeinek gyűjteménye sorozatában megjelenő kötetek nagyjából olyan munkákat tartalmaznak, amelyek már régen — általában alig hozzáférhető helyen, mint például Erdély, Erdélyi Iskola, Erdélyi Múzeum, Előre, Hargita Kalendárium stb. — megjelentek nyomtatásban. Sok azonban egészen átdolgozva, új adatokkal kiegészítve lát most újra napvilágot. Például A középkori Saul, Sál név és egyebek című tanulmány jegyzetében ezt olvashatjuk: „Az EM. XLVIII, 284. l-ján Saul, Sál címmel közzétett cikkecske itt most jelentősen bővítve jelenik meg.” (650). Másik cikkhez ezt a megjegyzést fűzte hozzá a szerző: „Az itt újra megjelenő tanulmány az előző közlésbelihez viszonyítva jelentős számú adalékkal, a 8. ponttal bővített, stílusbeli simításokkal és szerkesztés-műszaki változtatásokkal módosított közlés.” (656.)

Az egész magyar nyelvtudomány, de különösen a névtan kutatói annak is örültek volna, ha változatlanul kapják kézbe ezeket a hallatlan értékű, máig időszerű és végtelenül tanulságos munkákat. Így viszont még nagyobb megbecsüléssel fogadjuk a töretlen munkakedvű tudós SZABÓ T. ATTILA tanulmányainak gazdag gyűjteményét.

HAJDÚ MIHÁLY

GEORGE R. STEWART, *American Given Names. Their Origin and History in the Context of the English Language.* New York. viii + 264 lap

Az Amerikai Egyesült Államok angol nyelvű lakosságának névhasználata nem egyezik meg mindenben Anglia lakóinak névviselésével. Különbségek már a névválasztásban, a névdivatban is vannak, s ezért hasznos és szükséges külön amerikai keresztnévstótár kiadása; jöhetnek már több ilyen megjelent, ez az új könyv földolgozásának módszerével és tartalmával is ad újat, eddig ismeretlent a névkutatóknak.

Rövid bevezetőjében (vii—viii) a szerző kifejti, miért használja a „given name” ’adott név’ terminus technicust. Leírja az amerikai névadási szokásokat, névhasználati szabályokat stb. Megállapítja, hogy a név-

anyag cserélődik: újakat vesznek használatba idegen nyelvekből kölcsönözve vagy angol nevekből alakítva, másokat viszont elfelednek, nem használnak. Ennek következtében az ilyen témájú munkák — a szerző véleménye szerint — nem is lehetnek teljesek, de ezen kívül is csak a XX. századi amerikai nevek bemutatását vállalja.

A kötet történeti vázlatát (3—44) alapos angol keresztnévtörténet. A kelta nevek tárgyalásával kezdi a visszapillantást, majd a normann nevekkel folytatja. Külön fejezetet szentel a késő-középkor valamint a reformáció névadásának. Az igazi amerikai névtörténet az első telepek névadásának vizsgálatával kezdődik. Abban a szerencsés helyzetben van az amerikai névkutató, hogy a Mayfloweren érkező 68 férfiutas neveiről fennmaradt egy följegyzés, amelyet a szerző földolgoz névtani szempontból, összehasonlítva korabeli angol városok férfineveivel és későbbi amerikai újszülöttek keresztnéveivel. A XVIII. század elejét fordulópontnak tekinti a könyv az amerikai névadásban, s ha nem is mutat be „névforradalmat”, a névválasztás lassú változását szemlélteti, amely a görög—latin kultúra hatásának növekedésére következett be, s „klasszikus” kornak nevezi ezt az évszázadot. A XIX. század névadása nagyon színes volt Amerikában. Megnövekedett a nem-angolul beszélők száma, és sok idegen keresztnév található az angolok körében már régebben használtak mellett. A XX. századi névdivatot legnehezebb bemutatni — írja a szerző. A családnévnek keresztnévként való használata — férfiak esetében — ebben a században vált gyakorivá. Mind az írás-, mind pedig az ejtősváltozatoknak nagy száma keletkezett.

A könyv gerincét hatalmas szótára (43—258) adja. Ebben a férfi- és nőnevek vegyesen szerepelnek az angol ábécé betűrendje szerint, s a biológiában használatos jelek utalnak a névviselő nemére. Néhány névnél (Alva~Alvah, Justine~Justina, Francis~Frances, Leslie~Lesley, Lynn~Linn, Marion~Marian stb.) csak az írásképe különbözteti meg a nemeket, másoknál (Esmé, Jody, Juba, Kim, Lee, Leigh stb.) még azsem egyaránt viselhetik férfiak és nők. Meglehetősen sok a több alakban is használatos név (Abraham : Abram, Adela : Adele, Adolph : Adolf, Alan : Allen : Allan, Ann : Anna : Anne, Angela : Angeline : Angelina : Angelia).

A név magyarázatakor sok esetben csak utal arra a nyelvre, amelyben kialakult a keresztnév, máskor részletesebb etimológiát is közöl az eredeti jelntés megadásával. Az egyes nevek divatjával, különböző korokban való elterjedésével alapos részletességgel foglalkozik. Megemlíti irodalmi vagy történelmi előfordulásait. Végül a név morfológiai történetével, beceneveivel is foglalkozik röviden.

Annak megállapítására, hogy valóban mennyire „amerikai” keresztnevet tartalmaz ez a szótár, érdemes összehasonlítani az anyagát az egyik legtudományosabb igényű angol keresztnévszótárral (E. G. WITHYCOMBE, *The Oxford Dictionary of English Christian Names*. London-Oxford-New York, 1973.). Az „A” betűvel kezdődő nevek közül a két szótár 135 nevet tárgyal összesen. Ennek alig fele (58) közös, vagyis olyan, amit mindkét szótár fölvesz. 50 található kizárólag az angliai, 27 pedig csupán az amerikai névszótárban. Végeredményben tehát szükséges volt megjelentetni ezt a tudományos igényű, jól kezelhető, szép kiállítású amerikai keresztnévszótárat.

(A könyv megküldéséért itt is hálás köszönetet mondok P. A. Sherwoodnak, a University of London magyar nyelvészstanárának.)

HAJDÚ MIHÁLY

VIGA GYULA, *Népi kecsketartás Magyarországon*. Miskolc, 1981.
148 lap

A Névtani Értesítő hagyományai közé tartozik olyan rokon szakterületek kiadványainak ismertetése, amelyek a névtudomány szakemberei számára is rejtegetnek érdekességeket. Különösen fontos ennek a szerepe akkor, ha az országos könyvkereskedelmi hálózatba nem kerülő könyvről van szó. Ilyen a Borsodi Kismonográfiák sorozat legújabb (12.) kötete, a miskolci Herman Ottó Múzeum kiadványa, VIGA GYULA hézagpótló tanulmánya.

A magyar néprajztudomány mindig nagy figyelmet szentelt az állattartás kutatásának. Két nagy összefoglalás is jelzi ezt (K. KOVÁCS LÁSZLÓ, *A magyar állattartás kutatása*. Bp., 1948.; ANDRÁSFALVY BERTALAN: *Állattartási vizsgálataink*. = *Dissertationes Ethnographicae* II. Bp., 1976—8. 89—104). VIGA GYULA most ismertetendő könyvében a kecskével, a kecsketartással foglalkozik. A kisállatok kutatása korántsem volt egyenletes. A juhászatról viszonylag kimerítően leírtak mindent, a sertéstartásról is bőven vannak tanulmányaink, ám a kecsketartás mintha mostohagyermek lett volna eddig a figyelemnek. Ebben a könyvben monografikus földolgozást kapunk a kecsketartásról. A szerző először a magyar kecsketartás történeti vázlatát, majd a tartás történeti típusait adja. A szorosabban vett néprajzi leírás ezután következik: a tartás technikája, a pásztorok, gondozók bemutatása, a hasznóvétel (tej, hús, szőr, bőr stb.). Ami a tanulmányt a NévtÉrt. számára is érdekessé teszi, az a kecske nevekről szóló rövid, de rendszerezésre első ízben kísérletet tevő, kiválóan megírt fejezet.

A kecskenévadás újabb jelenség — állapítja meg a szerző. Bizonyítékul azt hozza föl, hogy ahol sok kecske van, még ma sem kap nevet az állat, a pásztorok is azt mondják: „csak kecske van, nincs külön neve”. Hogy milyen